

Sygn. akt IV Ka 481/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Grebla

Protokolant: st. prot. Justyna Machulak

przy udziale M. S. Prokuratora Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2017 roku, sprawy

A. C.

c. W. i B. z d. W.

ur. (...) w J.

oskarżonej o przestępstwo z art. 177 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej,

od wyroku Sądu Rejonowego w Olkuszu

z dnia 9 grudnia 2015r. sygn. akt II K 978/14,

zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy i zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2006,56 (dwa tysiące sześć 56/100) złotych tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze oraz zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. Ż. (Kancelaria Adwokacka w O.) kwotę 723,24 (siedemset dwadzieścia trzy 24/100) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielce posiłkowej z urzędu w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.

SSO Tomasz Grebla

Sygn.. akt IV Ka 481/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 10 marca 2017 roku

A. C. została oskarżona o to, że:

w dniu 22 czerwca 2014 r. około godz. 18.05 na drodze (...) w miejscowości P., woj. (...) nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, iż kierując samochodem osobowym marki R. (...) nr rej. (...) 93 (francuskie) nie zachowała należytej ostrożności podczas jazdy, w wyniku czego najechała na tył poprzedzającego ją samochodu osobowego marki O. (...) nr rej. (...) kierowanego przez M. R., który zwolnił podczas omijania stojącego pojazdu, a następnie uderzyła w tył stojącego częściowo na poboczu samochodu osobowego marki F. (...) o nr. rej. (...), uderzając stojącą przy samochodzie przy tylnym prawym narożniku E. G., która w następstwie uderzenia doznała

obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy, stłuczenia barku oraz złamania kości krzyżowej, które to obrażenia naruszyły u wymienionej czynności narządów ciała i spowodowały rozstrój zdrowia na okres powyżej siedmiu dni,

tj. o czyn z art. 177 § 1 kk;

Sąd Rejonowy w Olkusz wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 roku sygn. akt II K 978/14 orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. oskarżoną A. C. uznaje za winną tego, że w dniu 22 czerwca 2014 r. około godz. 18.05 na drodze (...) w miejscowości P., woj. (...), nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, iż kierując samochodem osobowym marki R. (...) o francuskim nr rej. (...), przed wyprzedzeniem nie upewniła się czy ma odpowiednią widoczność i dostateczne miejsce do wyprzedzania bez utrudnienia komukolwiek ruchu, a następnie przy wyprzedzaniu nie zachowała szczególnej ostrożności, a zwłaszcza bezpiecznego odstępu od wyprzedzanego pojazdu, w wyniku czego najechała na tył poprzedzającego ją samochodu osobowego marki O. (...) nr rej. (...) kierowanego przez M. R., a następnie najechała na tył samochodu osobowego marki F. (...) o nr rej. (...), powodując nieumyślnie wypadek, w wyniku którego potrącona została stojąca przy tylnym prawym narożniku samochodu osobowego marki F. (...) pokrzywdzona E. G., odnosząc obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 kk, czym wyczerpała znamiona występkę z art. 177 § 1 kk i art. 4 § 1 kk i za to na mocy art. 177 § 1 kk przy zastosowaniu art. 58 § 3 kk w zw. z art. 33 § 1 i 3 kk wymierza jej grzywnę w wysokości 100 (sto) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych;

II. na mocy art. 46 § 2 kk orzeka wobec oskarżonej A. C. nawiązkę na rzecz pokrzywdzonej E. G. w wysokości 3.000 (trzy tysiące) złotych;

III. na zasadzie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, ze zm.) oraz § 2 ust. 3, § 14 ust. 2 pkt 1, ust. 7 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 461) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. Ż. – kwotę 708,48 (siedemset osiem 48/100) złotych, w tym kwotę 132,48 (sto trzydzieści dwa 48/100) złotych należnego podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielce posiłkowej E. G. z urzędu;

IV. na zasadzie art. 626 § 1 kpk w zw. z art. 627 kpk oraz art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223, ze zm.) zasądza od oskarżonej A. C. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3.158,80 (trzy tysiące sto pięćdziesiąt osiem 80/100) złotych tytułem części kosztów sądowych, tj. tytułem części wydatków, a w pozostałej części zwalnia oskarżoną od ich zapłaty, obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok ten został zaskarżony w całości apelacją przez obrońcę oskarżonej, który zarzucił mu:

1. obrazę przepisów postępowania w postaci art. 5 § 2 kpk poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonych dowodów oraz przez przyjęcie jako wiarygodnych tych elementów stanu faktycznego, które – jako rozbieżne – były niekorzystne dla oskarżonej, co w konsekwencji miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku,
2. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, w szczególności w zakresie braku przyczynienia się kierowcy samochodu m-ki F. (...) E. G. do zaistniałego wypadku, jak również w zakresie oceny zachowania się oskarżonej A. C. podczas podjętej próby wyprzedzania samochodu O. (...) i wskazanie przepisu ustawy Prawo o ruchu drogowym, które zdaniem sądu oskarżona miała podczas manewru naruszyć.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący obrońca wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od postawionego jej zarzutu,

względnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przed sądem I-szej Instancji.

Sąd Odwoławczy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej A. C. nie zasługuje na uwzględnienie, a podniesione w niej zarzuty są jedynie polemiką z prawidłowymi ustaleniami faktycznymi sądu pierwszej instancji oraz właściwą prawną oceną zachowania oskarżonej.

Główny zarzut jaki podniósł skarżący obrońca dotyczy ciągu kauzalnego rozumianego sine qua non, gdyż jak konstatuje w swojej apelacji początkiem ciągu wydarzeń było nieprawidłowe zaparkowanie przez E. G. w sposób nieprawidłowy swojego samochodu na poboczu drogi.

Gdyby nie było zaparkowanego samochodu do wypadku w ogóle by nie doszło.

W dogmatyce prawa karnego od lat co raz większy wpływ toruje sobie drogę przeszczepiona z teorii doktryny niemieckiej model obiektywnego przypisania skutku.

Punktem wyjścia do stworzenia podwalin tego modelu była krytyczna ocena oparcia decyzji w przedmiocie odpowiedzialności karnej za zachowanie znamienne skutkiem na koncepcji tak lub inaczej rozumianej koncepcji przyczynowości.

Oparcie odpowiedzialności za przestępstwa znamienne skutkiem wyłącznie na relacjach kauzalnych prowadziło do marginalizacji, a w praktyce stosowania prawa do pominięcia normatywnych przesłanek odpowiedzialności za przestępstwa skutkowe na płaszczyźnie obiektywnej (znamion strony przedmiotowej typu czynu zabronionego), skutkującej tym, iż realizacja tej części znamion przestępstwa skutkowego była oparta wyłącznie na wykazaniu tak lub inaczej rozumianej więzi kauzalnej między zachowaniem sprawcy a opisaną jako skutek przestępstwa zmianą w świecie zewnętrznym.

Poszukiwanie normatywnych kryteriów odpowiedzialności za skutek zasadzało się na niesatysfakcjonujących w wielu wypadkach rezultatach procesu badania podstaw odpowiedzialności za przestępstwa skutkowe, w których w perspektywie czysto kauzalnej stwierdzenie więzi uzasadniającej powiązanie wartościowanego zachowania ze skutkiem nie wywoływało większych trudności, zarazem rodząc poważne wątpliwości w perspektywie sprawiedliwościowej.

Kauzalność jako podstawa i jedyna przesłanka odpowiedzialności za przestępstwa znamienne skutkiem okazywała się zatem niewystarczająca z tego powodu, iż zakreślała nazbyt szeroko pole odpowiedzialności karnej.

To zaś sprawia, że w prawie karnym z jego specyficznymi sankcjami, podstawowe znaczenie ma nie tyle pytanie o kauzalne relacje między zachowaniem a ustawowo stypizowanym skutkiem, ile problem przesądzenia, pod jakimi warunkami sprawcy określonego zachowania, zdeterminowanemu przez różnorakie elementy kształtujące granice jego możliwości działania, możliwe jest przypisanie społecznie szkodliwego skutku jako „jego dzieła”.

P. K., W poszukiwaniu tzw. Negatywnych przesłanek obiektywnego przypisania. (...) Odpowiedzialności (...) redakcja naukowa J. G., P. K., W. 2016, str. 167-173.

W przedmiotowej sprawie jak wynika z ustaleń sądu pierwszej instancji w czasie bezpośrednio poprzedzającym wypadek na drodze wojewódzkiej (...),

Po prawej stronie drogi, w kierunku O. stał zaparkowany pusty samochód F. (...), przy którym stała E. G..

Na tej samej drodze w kierunku na O. poruszały się dwa samochody,

Jako pierwszy O. (...) prowadzony przez M. R., za nim jechała A. C. kierująca samochodem R. (...).

Kierujący O. omijał F. bez zmiany pasa ruchu, kierująca R. oskarżona zbliżając się O. wykonała początkowo manewr skrętu w lewo, po czym wykonując skręt w prawo doprowadziła do zderzenia z O..

Kierujący O. w wyniku uderzenia od tyłu przez samochód oskarżonej, uderzył w bok stojącego na poboczu F., a oskarżona uderzyła w tył samochodu zaparkowanego przez E. G..

Oceniając zachowanie poszczególnych uczestników zdarzenia należy podkreślić, iż E. G. zaparkowała swój samochód na poboczu drogi w sposób nieprawidłowy.

M. R. omijał stojącego na poboczu F. bez zmiany pasa ruchu a to oznacza, że nie musiał analizować sytuacji na drodze za sobą ani na swoim pasie oraz lewym pasie ruchu.

Oskarżona C. utrzymując bezpieczną odległość za poprzedzającym ją O. nie miała niczym ograniczonej widoczności przedpoła jazdy.

Sąd Rejonowy uznając winę oskarżonej C., słusznie uznał, że naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, iż rozpoczęła manewr wyprzedzania nie upewniwszy się wpierw, że ten manewr będzie mogła wykonać bez narażania pozostałych uczestników ruchu drogowego na niebezpieczeństwo.

A. C. rozpoczęła manewr wyprzedzania pomimo, że widziała światła stopu, świadczące o rozpoczęciu hamowania przez kierującego O., który bezpośrednio poprzedzał ją w ruchu.

Trafna jest konstatacja sądu pierwszej instancji, że powinno to wzmocnić czujność oskarżonej iż na drodze wystąpiło jakieś niebezpieczeństwo, zwłaszcza co podkreślał w swym uzasadnieniu sąd orzekający w tej sprawie ten odcinek drogi był opatrzone znakiem „uwaga dzikie zwierzęta”.

Manewr wyprzedzania poprzedzony hamowaniem O., był spowodowany według wyjaśnień oskarżonej jedynie nie odpowiadającym jej stylem jazdy poprzedzającego ją samochodu.

Przypisanie potencjalnemu sprawcy całokształtu następstw będących konsekwencją urzeczywistnienia się w skutku nie tylko niebezpieczeństwa wynikającego z jego bezprawnego zachowania, lecz także niebezpieczeństwa wynikającego z obiektywnie nieprawidłowego zachowania osób trzecich może budzić wątpliwości w zakresie realizacji zasady odpowiedzialności za następstwa własnych czynów.

Z punktu widzenia przyjmowanych założeń kryminalnopolitycznych ustalenie zakresu odpowiedzialności karnej za skutek przestępny w złożonych układach sytuacyjnych wymaga udzielenia odpowiedzi na fundamentalne pytanie, czy zasada odpowiedzialności za następstwa własnych czynów wymaga dla przypisania odpowiedzialności za realizację znamion przedmiotowych przestępstwa materialnego ustalenia, że wyłączną przyczyną wystąpienia skutku przestępnego było urzeczywistnienie się niebezpieczeństwa wynikającego z bezprawnego zachowania potencjalnego sprawcy.

Zasada odpowiedzialności za następstwa własnych czynów jest zachowana również w razie ustalenia, że bez urzeczywistnienia się niebezpieczeństwa wynikającego z bezprawnego zachowania potencjalnego sprawcy nie mogło by dojść do skutku przestępnego, nawet jeśli wywołanie przebiegu przyczynowego prowadzącego do skutku było ponadto determinowane urzeczywistnieniem się niebezpieczeństwa wynikającego z obiektywnie nieprawidłowych zachowań innych osób.

W kontekście realizacji zasady odpowiedzialności za następstwa własnych czynów uzasadnione jest postawienie tezy, że kluczowe znaczenie dla prawnokarnego wartościowania ma ocena, w jakim zakresie niebezpieczeństwo wywołane bezprawnym zachowaniem potencjalnego sprawcy przełożyło się na zaistnienie przebiegu przyczynowego

prowadzącego do skutku przestępnego, przy jednoczesnym uwzględnieniu w ramach takiego wartościowania, jaki wpływ na wywołanie skutku przestępnego miało obiektywnie nieprawidłowe zachowanie osób trzecich.

Dopiero porównanie czy w konkretnym złożonym układzie okoliczności faktycznych w skutku urzeczywistniło się przede wszystkim niebezpieczeństwo wynikające z bezprawnego zachowania potencjalnego sprawcy, czy też do skutku przestępnego doszło głównie ze względu na urzeczywistnienie się niebezpieczeństwa wynikającego z obiektywnie nieprawidłowego zachowania osób trzecich. To pozwala racjonalnie ocenić czy zakres przypisania potencjalnemu sprawcy odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe powinien rozciągnąć się na całokształt wyrządzonych negatywnie wartościowanych następstw, czy tylko ograniczać się do następstw wynikających z bezprawnego zachowania potencjalnego sprawcy, czy w końcu brak będzie podstaw normatywnych do przypisania skutku przestępnego.

Podstawowym kryterium normatywnym rozstrzygnięcia kolizji odpowiedzialności za skutek w złożonych układach sytuacyjnych powinno być porównanie charakteru i stopnia naruszonych przez potencjalnego sprawcę oraz osobę trzecią reguł postępowania, a także ustalenie, jakie przełożenie na wystąpienie skutku przestępnego miało niebezpieczeństwo wynikające z podjęcia sprzecznych z wymaganymi w danych okolicznościach regułami postępowania, ryzykownych zachowań potencjalnego sprawcy i osoby trzeciej.

M. B. O potrzebie teoretycznej, dogmatycznej i kryminalnopolitycznej refleksji nad negatywnymi przesłankami obiektywnego przypisania skutku przestępnego. (...) Odpowiedzialności (...), redakcja naukowa J. G. P. K. W. 2016, str.267-275.

Jak już przedstawił to sąd odwoławczy akceptując w pełni w tym zakresie rozważania prawne sadu pierwszej instancji bezpośrednia przyczyną wypadku była suma naruszonych reguł ostrożności przez oskarżoną C..

Nieprawidłowo rozpoczęty przez oskarżoną niedokończony, manewr wyprzedzania skutkował jego gwałtownym przerwaniem poprzez wykonanie nagłego skrętu w prawo zakończonego kolidowaniem z O., którego bezpośrednim następstwem było kolidowanie O. z samochodem pokrzywdzonej, a w wyniku tego A. C. uderzyła w nieprawidłowo zaparkowanego na poboczu samochodu R., nie panując już nad wywołanym przez siebie przebiegiem przyczynowym zapoczątkowanym naruszeniem reguł ruchu drogowego z art. 24 ust. 1; 2 zd.2; i art. 19ust.2 pkt. 3 Prawa o ruchu drogowym.

Fakt nieprawidłowego zaparkowania samochodu R. na poboczu drogi nie miał żadnego związku z naruszeniem przez oskarżoną reguł prawa o ruchu drogowym skutkującym wypadkiem drogowym w dniu 22 czerwca 2014 roku.

Mając to wszystko na uwadze sąd odwoławczy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

SSO Tomasz Grebla